

dlužníku v době po rozhodnutí o úpadku, uplatní se jako tzv. pohledávka za majetkovou podstatou dle ust. § 168 odst. 2 písm. e) IZ vůči osobě s dispozičním oprávněním, tj. vůči insolvenčnímu správci, jestliže byl na dlužníka prohlášen konkurs, nebo vůči dlužníku, jestliže bylo dlužníku povoleno oddlužení či reorganizace (případně také v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka).

Pro určení okamžiku vzniku daňové pohledávky, a tedy určení, zda pohledávka vznikla v době před, nebo po rozhodnutí o úpadku, je rozhodný okamžik vzniku konkrétní daňové povinnosti dlužníka (§ 3 DŘ).

Závěr

Závěrem je možno uvést, že přes shora uvedené specifika, která se s uplatňováním daňových pohledávek pojí, jedná se o pohledávky zcela rovnocenné s pohledávkami, které nemají daňo-

vý charakter. Je třeba vycházet ze skutečnosti, že správce daně nemá v roli věřitele v insolvenčním řízení žádné speciální či výhodnější postavení oproti ostatním věřitelům, ačkoliv se jedná o orgán veřejné moci a daňové pohledávky jsou ve skutečnosti pohledávkami státu vůči dlužníku. Zvýhodnění, nebo jakékoliv upřednostnění takového věřitele či jeho daňové pohledávky, by zcela odporovalo zásadám insolvenčního řízení, a proto je zcela nezbytné, a v praxi se tak i děje, aby na správce daně, coby věřitele, byly kladeny stejné nároky, a jeho uplatněné pohledávky byly v rámci insolvenčního řízení podrobovány stejnému přezkumu, jako je tomu u pohledávek jiných věřitelů. Vzhledem k veřejnoprávní povaze správce daně, a jeho zpravidla autoritativnímu rozhodování o daňových povinnostech daňových subjektů, je v situaci, kdy o existenci daňové pohledávky fakticky rozhoduje sám správce daně (v insolvenčním řízení v postavení věřitele),

vhodné jen doporučit, aby insolvenční správce, potažmo insolvenční soud, důkladně zkoumal zákonnost a oprávněnost každé daňové pohledávky, která je v insolvenčním řízení uplatněna.

*Mgr. Veronika Sedláčková, advokátní koncipient
JUDr. Ing. Pavel Fabian, advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením*

- 1) Např. pokuta za opožděné tvrzení daně dle § 250 DŘ.
- 2) Viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 9. 2012, č.j. 1 VSPH 1159/2012-P1-9, ve věci KSP 56 INS 9126/2012.
- 3) Ust. § 2 odst. 3 DŘ stanoví, jaká peněžitá plnění lze považovat za „daň“ pro účely daňového řádu.
- 4) Myšleno nalézací řízení ve smyslu daňového řádu (hlava IV) – tj. vyměřovací i doměřovací řízení.
- 5) Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 2. 2018, č.j. 18 VSOL 37/2018-168 (ve věci KSOS 36 INS 8493/2012).

Věřitel a insolvenční řízení

1. Úvod prezidenta České asociace věřitelů

V roce 2019 budeme čtenářům opět předkládat nové a nové skutečné příklady neplatících subjektů, u kterých věřitelé zbytečně přišli o své peníze ve formě nezaplacených pohledávek.

Ukážeme si jak si v rámci prevence vzniku těchto pohledávek za pomoci dostupných internetových prověřovacích aplikací snadno a rychle otevřít solventnost a spolehlivost obchodních partnerů, a vysvětlíme, proč je žádoucí aktivně spolupracovat s insolvenčními správci, například ve funkci člena věřitelského orgánu nebo pomocí webové služby „Věřitelský insolvenční report“.

Věřitelé důvěřuj, ale prověřuj.

2. Příklad

Společnost Stavokonstrukce Český Brod, a.s., IČ 45148392 byla založena v roce 1992 a v roce 2015 bylo věřitelským insolvenčním návrhem od ČSOB, a.s. zahájeno insolvenční řízení.

Do řízení se přihlásilo 58 věřitelů s celkovou přihlášenou pohledávkou 60 mil. Kč, z toho navrhovatelka ČSOB přihlásila 3,4 mil. Kč.

Dle věřitelských přihlášek vznikaly poslední přihlášené pohledávky v průběhu celého roku 2014

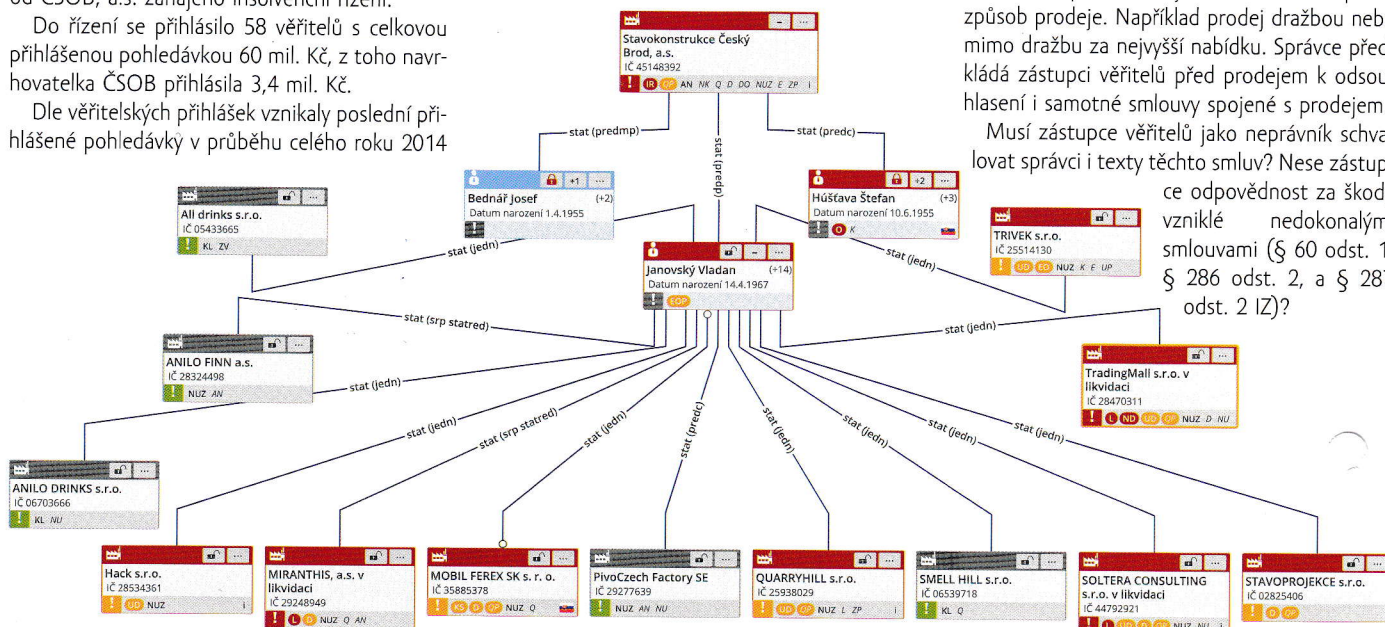
a dále ještě v 1. pololetí roku 2015. Část těchto pohledávek nemusela vzniknout, protože věřitelé měli v internetové prověřovací aplikaci o dlužníkově k dispozici následující varovné informace:

V roce 2013

V představenstvu skončili 2 členové a v dozorčí radě ukončil činnost 1 člen. Od roku 2011 dlužník nezveřejňoval své roční účetní závěrky. Od roku 2013 byl evidován v dlužnických databázích. Do Centrální evidence exekucí ČR byly v roce 2013 zapsány 3 exekuce a další 4 byly zahájeny.

V roce 2014

Vznik nových zástavních smluv. Nezveřejnění účetní závěrky. Zdravotní pojišťovna zveřejňuje informace o neplacení zdravotního pojištění. Do CEE ČR je zapsáno dalších 6 exekucí a 5 nových je zahájeno. Na majetek člena představenstva jsou zapsány dvě exekuce.

V roce 2015

Vznik nových zástavních smluv. Nezveřejnění účetní závěrky. Společnost eviduje předlužení. Zdravotní pojišťovna zveřejňuje informace o neplacení zdravotního pojištění. Do CEE ČR je zapsáno dalších 8 exekucí. V srpnu 2015 podán věřitelský insolvenční návrh.

V příloženém Diagramu vazeb mohli věřitelé sledovat propojení statutárních orgánů do dalších společností, u kterých měli k dispozici další Varovné informace typu: předlužení (Q), vlastní kapitál menší než základní (QP), dluh na zdravotním pojištění (D), evidence dluhů v databázi dlužníků (DO), anonymní akcie (AN), likvidace společnosti (L), exekuce (E), konkurz (K), nezveřejnění účetní závěrky (NUZ), exekuce na obchodní podíl (EO, EOP).

3. Dotaz věřitelů

Na první schůzi věřitelů je zvolen zástupce věřitelů, tj. jednočlenný věřitelský orgán. Jedná se o osobu samostatně výdělečně činnou – živnostníka z oboru stavebnictví. V průběhu konkurzu tento zástupce schvaluje insolvenčnímu správci způsob prodeje. Například prodej dražbou nebo mimo dražbu za nejvyšší nabídku. Správce předkládá zástupci věřitelů před prodejem k odsouhlasení i samotné smlouvy spojené s prodejem.

Musí zástupce věřitelů jako neprávnik schvalovat správci i texty těchto smluv? Nese zástupce odpovědnost za škody vzniklé nedokonalými smlouvami (§ 60 odst. 1, § 286 odst. 2, a § 287 odst. 2 IZ)?

4. Odpověď advokáta a insolvenčního správce

Pravomoc věřitelského orgánu (věřitelský výbor či zástupce věřitelů) stran schvalování zpeněžení majetkové podstaty je v ust. 286 odst. 2 IZ upravena tak, že věřitelský orgán rozhoduje (vyjma případů, kdy dává pokyn zajištěný věřitel u zajištěného majetku) o způsobu zpeněžení majetkové podstaty. To znamená, že věřitelský orgán rozhoduje o výběru způsobu zpeněžení presumovaných v ust. §268 odst. 1 IZ, kterými jsou (i) veřejná dražba dle zákona č. 26/2000 Sb., (ii) prodej podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí, (iii) prodej mimo dražbu a (iv) exekutorská dražba.

V zásadě by postačilo, aby věřitelský orgán rozhodl jen o způsobu zpeněžení. Zde bych žádnou odpovědnost věřitelského orgánu v zásadě neviděl, a to také proto, že podmínky následně schvaluje soud a vystupuje zde insolvenční správce se svou povinností jednat s odbornou péčí (a s tím související povinnost postupovat tak, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře – viz. § 36 odst. 1 IZ, §5 písm. a) IZ), který by měl s věřitelským orgánem projednat způsob zpeněžení; je to správce, který majetek zná, může již mít nabídky ke koupi nebo naopak může mít informace (například z předchozích exekucí), že o majetek zájem není.

V praxi však nastávají běžně situace, kdy věřitelský orgán rozhoduje též o podmínkách zpeněžení, zejména co do výše nejnižší kupní ceny, nákladů na zpeněžení a co výběru zprostředkovatele /dražebníka. Zde už by měl být insolvenční správce ostražitý a měl by přezkoumat, zda chválené podmínky splňují požadavek na nejvyšší míru uspokojení věřitelů a zda nepoškozují nebo neznevýhodňují další věřitele nebo dlužníka v případě hyperochy. Správce tuto svou vykonává prostřednictvím soudu, kterému předkládá žádost o udělení souhlasu se schválením zpeněžení spolu se svým případným stanoviskem, pokud jeho předchozí invence nevedly ke změně názoru věřitelského orgánu. Zde už by mohla nastat objektivní odpovědnost věřitelského orgánu za škodu způsobenou věřitelům, zejména pokud by dané podmínky zpeněžení nevedly k maximálnímu uspokojení věřitelů.

Pokud věřitelský orgán nedá závazné rozhodnutí o obsahu smluvní dokumentace, je na insolvenčním správci, aby sjednal co nejvýhodnější podmínky zpeněžení. Zde věřitelský orgán za obsah smlouvy neodpovídá.

Setkáváme se však s tím, že věřitelský orgán si vymíní náležitosti smlouvy. Pokud taková náležitost smlouvy poškodí ostatní věřitele, pak věřitelský orgán za škodu nebo újmu podle mého názoru odpovídá. Jak jsem ale uvedl shora, není povinností věřitelského orgánu dávat až tak podrobné pokyny, obsah smlouvy může nechat na správci. Pokud by nastala situace, že správce trvá na podrobném pokynu, doporučuji postupovat dle §60 odst. 3 IZ, a s předchozím souhlasem soudu využít externích právních služeb na náklady majetkové podstaty. Důležité je, aby tyto služby schválil soud předem, jinak si je nese věřitel ze svého.

V případě, kdy zákon vyžaduje, aby věřitelský orgán schválil konkrétní smlouvu (zejm. smlouvu

o provedení dražby), pak využití externích právních služeb na účet majetkové podstaty, pokud věřitel dle dotazu zkušenosti nemá, doporučuji o to více, pokud se případně pochybnosti nepodaří odstranit po projednání se správcem.

Nemohu nepřipomenout jeden nešvar, se kterým setkáváme, zejména u pokynů některých zajištěných věřitelů, kteří dají pokyn na konkrétní způsob zpeněžení (aukce), s konkrétní osobou zprostředkovatele (dražebníka) a s konkrétním textem smlouvy, od které se správce nesmí odchýlit (zprostředkovatelské či obdobné smlouvy jsou zasílány správci ve formátu PDF s pokynem „obsah se měnit nebude, jenom podepište“). Při bližším prozkoumání správce musí zjistit, že pokyn odporuje zákonu a snižuje míru uspokojení případných dalších věřitelů mj. tím, že zprostředkovatel má nepřiměřeně vysokou odměnu, navíc si další odměnu vybírá od kupujícího, celková odměna tak mnohdy přesáhne i 20 % kupní ceny. Zde bych odpovědnost věřitele viděl jednoznačně, k diskusi pak je spoluodpovědnost insolvenčního správce, který takový pokyn neodmítne.

5. Kreditní management,

Pojištění pohledávek – XIII

Podrobněji jsme o pojištění pohledávek psali v Konkursních novinách v roce 2017 i 2018, a budeme pokračovat i v roce 2019.

Na začátku našeho seriálu jsme si řekli, že majetkové pojištění je preventivním nástrojem ochrany aktiv a že se vztahuje na určité, předem smlouvené události, které se vyskytují s odhadnutelnou pravděpodobností. Pojištění neovlivňuje riziko vzniku události, ani výši případné škody, ale pouze zmírňuje jejich dopad.

Důvody proč pojišťovat pohledávky

A proč bychom měli pohledávky pojišťovat? Pojďme si společně uvést hlavní důvody:

- pohledávky tvoří významnou část našeho majetku, v rozvaze často čtvrtinu až polovinu celkových aktiv firmy;
- pravděpodobnost vzniku škod z nedobytných pohledávek, tedy z nezaplacených pohledávek, je daleko vyšší v porovnání s pravděpodobností vzniku škod na hmotných aktivech způsobených požárem, povodněmi či jiným živly;
- samotné nezaplacení bývá důsledkem jednoho, nebo kombinace více negativních vlivů působících na odběratele a jeho schopnost a ochotu zaplatit;
- negativní vlivy působící na odběratele mohou být relativně vzdálené a zdánlivě nesouvisející, ve výsledku však končí ve zpoždění úhrad a ve ztrátách z nedobytných pohledávek;
- pojištění pohledávek přináší do práce s pohledávkami systém, řád a vyšší kvalitu jejich správy;
- každá firma se snaží prověřovat si své odběratele. Ochrana pojištěním není jen prevencí, ale je hlavně ochranou. Díky vysoké bonitě všech pojištěných pohledávek činných na českém trhu pak ochranou spolehlivou;
- i samotná prevence v rámci pojištění pohledávek je na vyšší úrovni díky rozsáhlým zdrojům informací o odběratelích (včetně zpráv od Kre-

Náš sloupek

Leden, do Plzně jedem

Zdravím vás všechny v novém roce. Začal jsem na chlapa tento rok poněkud symbolicky, a to rýmičkou. Nicméně s nasazením vlastního života (riskováním oboustranného zápalu plic) jsem vyrazil na již jednou zrušený přezkum do Plzně jedné dlužnice, která před Vánoci nedorazila, protože cituji: "Pane doktore, já na to úplně zapoměla, to víte... Vánoce, prostě to nestíhám, dárky uklid a tak." Tak jsme udělali dobrý skutek, požádali soud o prodlení lhůty a s Plzní jsme se rozloučili s tím, že to bude první krajské město (po tom mém rodném), které zase jako první uvidím v novém roce. Hned druhý den nového roku jsem odjel směr Plzeň na odročný přezkum. Ještě že mě v Praze napadlo zavolat dlužnici, jak stíhá a tak, aby mi bylo řečeno, že se omlouvá a nemůže dojet, protože: "Pane doktore, já nemůžu přijet, mě nezbyly kvůli těm Vánocům žádné peníze a beru až 12. ledna." Měl jsem vlastně radost, že jsem se to dozvěděl alespoň v půli cesty a nemusel tak na-prosto zbytečně dojet až do cíle. Udělali jsme druhý dobrý skutek, ale první dobrý skutek v tomto roce, a pro tuto paní taky poslední dobrý skutek a znovu požádali o prodlení lhůty na soud. Takže co přát dlužníkům do nového roku? Více zodpovědnosti, když už neumí počítat. Vám přeji sílu k prosazování IZ a zdraví – to především a všem!

Váš insolvenční správce

- ditních Agentur), skutečnosti, že pojišťovna riziko nejen hodnotí, nýbrž jej na sebe i přijímá, a v neposlední řadě i nezávislostí, tedy tím, že není ovlivněna osobními vztahy či jinými vztahy na konkrétní firmu;
- pojištění pohledávek vám může umožnit bezpečnější uzavírání obchodů se současnými i novými odběrateli, včetně těch rizikovějších; získáváte řešení i v případě, že fakturace a tím i riziko nezaplacení je koncentrováno jen na několik odběratelů;
- pojištění pohledávek může přispět k výhodnějším platebním podmínkám pro vaše odběratele, např. ve formě prodloužení splatnosti vystavovaných faktur, a tím k získání výhody oproti vaší konkurenci;
- s pojištěním pohledávek budete konkurenceschopní i v zahraničí;
- vaše Cash-Flow i ziskovost je na stabilní úrovni. V případě škod nezatažuje vlastní finanční zdroje;
- získáte více (levnějšího) provozního kapitálu díky tomu, že pojištěné pohledávky mají vyšší hodnotu jako záruka / jistiť;
- vaši společnosti přináší také vyšší stabilitu, bonitu a důvěryhodnost vůči obchodním partnery, bankám, leasingovým nebo faktoringovým společnostem a dalším externím subjektům;

- současně s pojištěním získáte rychlé, kvalifikované a většinou bezplatné vymáhání pojištěných pohledávek v místě odběratele
 - v neposlední řadě v noci klidněji spíte, když víte, že kreditní riziko odběratelů je zaručeno bonitním subjektem.
 A ještě na závěr doporučen do roku 2019:

Nejlepším průvodcem pojištěním pohledávek vám bude Kreditní Manažer, respektive makléř specialista (tedy nikoliv univerzální pojišťovací makléř)!

Článek připravili:

JUDr. Pavel Staněk, prezident ČAV
 Ing. Josef Petříček, ekonom, viceprezident ČAV

Ing. Pavel Finger, člen představenstva společnosti CRIF – Czech Credit Bureau, a.s., Praha
 Mgr. Lukáš Stoček, INSOLVENCE OK v.o.s., místopředseda Spolku moravských insolvenčních správců
 Ing. Tomáš Jandera, jednatel, majitel INSCOM, s.r.o., Praha, www.inscom.cz

Institut nuceného prodeje cenných papírů a jeho současná aplikační praxe

Institut nuceného prodeje cenných papírů již dlouhou řadu let zakotvuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „o.s.ř.“ nebo „občanský soudní řád“). Konkrétní úpravu pak obsahuje zejména § 334 a § 334a o.s.ř.

Ustanovení § 334 odst. 1 o.s.ř. stanovuje, že: „*Je-li o cenné papíry nebo zaknihované cenné papíry či listiny představující právo na splacení dlužné částky, soud podle jejich povahy a stanoviska oprávněného buď vyzve toho, kdo má plnit, aby odpovídající plnění odevzdal soudu, nebo se postará o zpeněžení.*“

Ustanovení § 334 odst. 2 o.s.ř. pak dále uvá-

dí, že: „*Vyzve-li soud toho, kdo má podle cenného papíru, zaknihovaného cenného papíru nebo listiny plnit, aby odpovídající plnění odevzdal soudu, postupuje přiměřeně podle ustanovení o výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky, přičemž jednání potřebná k uplatnění práva, která přísluší podle zvláštních předpisů povinnému jako osobě oprávněné z cenných papírů, nebo jiných listin*

anebo zaknihovaných cenných papírů, provádí místo povinného vykonavatel. Se získanou částkou se naloží jako s výtěžkem prodeje.“

Výše uvedené pak doplňuje ustanovení § 334a odst. 1 o.s.ř., které stanovuje, že: „*Pokud nebyly sepsané cenné papíry nebo zaknihované cenné papíry zpeněženy postupem podle § 334 odst. 1, soud sepsané cenné papíry nebo zaknihované cenné papíry zpeněží pomocí obchodníka s cennými papíry nebo zahraniční osoby poskytující investiční služby v České republice. Soud má přitom všechna práva, která jinak přísluší povinnému jako majiteli cenného papíru.*“

Přestože se na první pohled může zdát, že zákonná úprava hovoří jasně, současná aplikační praxe soudních exekutorů dokazuje, že je tomu právě naopak.

Současné aplikační problémy

V souladu s uvedenou právní úpravou má soudní exekutor v rámci výkonu rozhodnutí dvě možnosti, jakým způsobem postupovat. První z nich je vyzvání osoby, která má na základě cenného papíru plnit, aby toto plnění odevzdala soudnímu exekutorovi. Druhou možností pak je zvolit jiný vhodný způsob zpeněžení. Zákon blíže neupřesňuje, co je oním „vhodným způsobem zpeněžení“.

Je však třeba věnovat pozornost ustanovení § 334a odst. 1 o.s.ř., z jehož dikce vyplývá, že k prodeji cenných papírů prostřednictvím třetí osoby může soudní exekutor přistoupit až v případě, kdy nebylo možné postupovat podle § 334 odst. 1 o.s.ř. A právě v souvislosti s tímto ustanovením vyvstává hlavní problém současné aplikační praxe.

Ze strany soudních exekutorů dochází k častému opomíjení výše uvedeného ustanovení, když soudní exekutor ihned přistupuje ke zpeněžení cenných papírů prostřednictvím třetí osoby, aniž by pro to byly naplněny předpoklady uvedené v § 334a odst. 1 o.s.ř. Rozhodovací praxe v této oblasti dosud není sjednocená, avšak ve většině případů postupují soudní exekutoři právě tímto (nesprávným) způsobem.

V souvislosti s výše uvedeným postupem pak osoba pověřená prodejem cenných papírů zasahuje do průběhu vykonávacího řízení, čímž zasahuje také do právní sféry účastníků vykonávacího řízení. Postavení této třetí osoby však není v rámci vykonávacího řízení nijak upraveno, stejně jako její vztah k účastníkům řízení. Činnost pověřené osoby zároveň není možné v rámci výkonu rozhodnutí účinně kontrolovat, jelikož tato nepodléhá kontrole ze strany dozorových orgánů při výkonu rozhodnutí.

Ve svém důsledku tak dochází k situacím, kdy pověřená třetí osoba vykonává činnost v rámci výkonu rozhodnutí pouze na základě soukromo-

JUDr. Pavel Staněk

Foto: archiv